

แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู)

Implementation Guidelines of Teacher Professional Learning Community in
Schools under the Secondary Educational Service Area Office 19
(Nong Bua Lamphu)

ประจักษ์ ยอดเมิน¹, จิติวรดา พลเยี่ยม²
Prajak Yodmern¹, Titiworada Polyiem²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562
Email : prajak2899@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 190 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ยืนยันแนวทาง จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสม

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Graduate Student. Master of Education (Educational Administration and Development). Mahasarakham University, Thailand.

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Faculty of Education. Mahasarakham University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 19 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 17 พฤษภาคม 2563; ตอรับบริการตีพิมพ์: 25 พฤษภาคม 2563

และความเป็นไปได้ของแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1)สภาพปัจจุบันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2)แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ประกอบด้วย (1)หลักการและเหตุผล (2)วัตถุประสงค์ (3)แนวทางการดำเนินงาน (4)กลไกการพัฒนา และ (5)การประเมินผล ผลการประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. แนวทางการดำเนินงาน 2. วิชาชีพครู 3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ABSTRACT

The objective of this research article were 1) to study the current state and the desirable state of implementation of teacher professional learning community in schools, 2) to development implementation guidelines of teacher professional learning community in schools under the Secondary Educational Service Area Office 19 (Nong Bua Lamphu). The research divided into 2 phases, phase 1 was to study the current state and the desirable state of implementation of teacher professional learning community in schools from samples group were 190 administrators and teachers selected by stratified random sampling method. Phase 2 was to develop the implementation guidelines of teacher professional learning community in schools selected data from key performances were 9 administrator and teachers from best practice's schools, 5 luminaries to assessed the suitability and possibility of implementation guidelines (purposive sampling method used to selected luminaries). Research instruments were questionnaire, interview and guidelines' suitability and possibility assess form. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the research revealed that : 1. The current state of implementation of teacher professional learning community in schools under the Secondary Educational Service Area Office 19 (Nong Bua Lamphu) overall were at high levels and the desirable

state overall were at highest levels. 2. The implementation guidelines of teacher professional learning community in schools under the Secondary Educational Service Area Office 19 (Nong Bua Lamphu) included 1)principle and reason 2)objectives 3) implementation guidelines 4) method to develop and 5)assessment. The result of guidelines assessed were found the suitable assessed overall were at high levels and the possibility assessed overall were at highest levels.

Keywords : 1. Implementation Guidelines 2. Teacher Profession 3. Professional Learning Community

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาโดยระบุไว้ใน หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายของหลักการ มาตรา 9(4) ว่าให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 2) การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2561) กรอบการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) และนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้(Learning Community) ซึ่งการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นกลไกสำคัญก็คือโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะต้องปรับเปลี่ยนระบบทัศน์ในการบริหารจัดการจากแนวทางเดิมสู่การพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ที่จะต้องมีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากร

ทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมมือรวมพลังพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพอันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันสังคมอย่างหนึ่งที่มีการรวมกลุ่มกันของบุคคลภายใต้บรรทัดฐานความเชื่อ และค่านิยมเฉพาะทางวิชาชีพของตน ซึ่งมีการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนหรือที่เรียกว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(Professional Learning Community) ซึ่งครูต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของตนเองเสียใหม่ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 2)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู(Professional Learning Community : PLC) มีความเชื่อพื้นฐานที่ต้องการช่วยเหลือและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันโดยผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู (Well and Feun, 2007 : 141) ซึ่งในบริบทของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูนั้น เป็นการพัฒนาความสามารถและสมรรถนะต้องครอบคลุมการพัฒนาทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาเห็นคุณค่าและให้การสนับสนุนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (Vescio and others, 2008 : 77) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้ตระหนักถึงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 มีบทบาทหลักในการสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนทุกคนอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร จึงได้เกิดแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษา โดยมีเป้าหมายร่วมกันสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูหรือ PLC ในทุกโรงเรียนจะต้องมีการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางของกลุ่ม และทุกโรงเรียนจะได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยคณะทำงานศึกษานิเทศก์ สุดท้ายจะมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานการปฏิบัติที่ดีที่สุดออกสู่สังคม และจากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) พบว่า คะแนนทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) ของสถานศึกษา มีผลการสอบที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาที่ยังขาดการพัฒนาอย่างจริงจัง ดังนั้นหากทางสถานศึกษาสามารถดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาได้เป็นรูปธรรม จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19, 2561 : 3)

ผู้วิจัยในฐานะครูจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ซึ่งผลการวิจัย

จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานทางการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู)

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู)

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู)

3.2 ได้แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 21 โรงเรียน จำนวน 210 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 19 โรงเรียน จำนวน 190 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และจัดส่งทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารงานวิชาการ และครูหัวหน้างานวิชาการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 2)ตรวจสอบยืนยันร่างแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง 3)ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด

5.2 แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ประกอบด้วย 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)แนวทางการดำเนินงาน มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ด้านการมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ ด้านการสนับสนุน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 4)กลไกการพัฒนา โดยใช้กระบวนการ PDCA และ 5)การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปีการศึกษา การประเมินความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และการนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการประเมินแนวทางดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) มีประเด็นข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) พบว่า สภาพปัจจุบันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปฏิบัติมาก เนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 12) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 5 ด้าน มี 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ให้ใช้กับสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด โดยด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มินตรา ลายสนิทเสรีกุล (2557 : 397-401) ได้วิจัยกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวี พิพัฒลักษณ์ (2557 : 164-166) ได้ทำวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

สภาพที่พึงประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ผลักดันหลักการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู หรือ PLC นำมาพัฒนาครู ใช้เครือข่ายในสถานศึกษา และชุมชน เรียนรู้ด้วยตนเองและจากเพื่อนครู นำไปสู่การร่วมกันประเมินและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยหลักการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู หรือ PLC จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 2) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้ตระหนักถึงความสำคัญ และจำเป็นในการร่วมกันพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557 : 123-134) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู บริบทโรงเรียนในประเทศไทยที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับโรงเรียนในแต่ละภูมิภาคที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 แห่ง พบว่า ด้านรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย ประกอบด้วย จุดเปลี่ยนผ่านจากระบบปิดสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่มี ด้วยการขับเคลื่อนผ่านองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อเนื่องกัน อย่างเป็นเหตุและผลอย่างเป็นลำดับตามองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1)ชุมชนกัลยาณมิตร ตามวิถีไทย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและรับฟัง 2)ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ ทำให้เกิดการเผยแพร่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3)วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม ทำให้เกิดพลังเข็มทิศ วิสัยทัศน์ร่วม 4)ระบบเปิดแบบผืนก้างมุ้งสู่ผู้เรียน ทำให้เกิดการเผยแพร่เป็นเจ้าของงานการเรียนรู้ 5)ระบบทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ผู้ภาวะและจิตวิญญาณความเป็นครู ทำให้เกิดเจตจำนงร่วมพัฒนาวิชาชีพ 6)พื้นที่เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริงทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง เมื่อแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Flores, M. and others (2015 : 113-143) ได้ศึกษาการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยศึกษาวิธีการการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนประถมศึกษาของเม็กซิกัน เป็นการศึกษาระบบการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่งในเมือง Monterrey ประเทศเม็กซิโก พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเมือง Monterrey มองเห็นความเป็นไปได้ของความสามารถในการสร้างพื้นที่ที่ครูสามารถสะท้อน แลกเปลี่ยนให้เห็นถึงการแก้ปัญหาในขณะที่ครูร่วมกันปฏิบัติการสอน ซึ่งพื้นที่ของการสะท้อนนี้ยังเปิดโอกาสให้ครูสร้างโครงการและพัฒนาความรู้สึกร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ ทำให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในหลายโครงการของการสอน

6.2 ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ประกอบด้วย 1)หลักการและเหตุผล 2)วัตถุประสงค์ 3)แนวทางการดำเนินงาน มี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ด้านการมีระบบทีมร่วมมือร่วมใจ ด้านการสนับสนุน และด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 4)กลไกการพัฒนาแนวทาง โดยใช้กระบวนการ PDCA 5) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานในภาพรวมรายปี การศึกษา การประเมินความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครู และการนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นระบบไปปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการประเมินแนวทางการดำเนินงานชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาแนวทาง เพื่อทำการออกแบบแนวทางพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ให้สอดคล้องกับแนวคิดของการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาแนวทาง จนได้แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) แนวทางการดำเนินงาน 4) กลไกการพัฒนาแนวทาง และ 5) การประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีตัมพร บุญมาก (2558 : 287-291) ได้วิจัยและพัฒนาระบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ระบบพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นหน่วยระบบ ประกอบไปด้วยหน่วยระบบย่อย 7 หน่วยระบบ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาคุณลักษณะผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557 : 101-115) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ คือ ประเมินสมรรถนะครู วิเคราะห์ความต้องการ สร้างความตระหนักไว้วางใจ ปฐมนิเทศ ชี้แจง ชี้แจงแผน ครูจะต้องสามารถอธิบายถึงมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละบทเรียน ค้นหาและแบ่งปันแบบปฏิบัติที่ดี ตั้งเป้าหมายในกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพพร้อมกัน ขึ้นดำเนินการ โดยกิจกรรมการพัฒนาตนเอง กิจกรรมการทำงานเป็นทีม กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง กิจกรรมพัฒนาการคิด 3 ด้าน ขึ้นประเมินผล ประเมินการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ขึ้นสะท้อนผล มีการตั้งคำถามและเสวนาสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลที่ได้ร่วมกันของทีม การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carpenter (2015 : 682-694) ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อสำรวจเกี่ยวกับการสนับสนุน นโยบายและกระบวนการของภาวะผู้นำร่วมในวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 3 โรงเรียน ใน Midwestern สหรัฐอเมริกา โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนและการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสนับสนุนและมีภาวะผู้นำร่วมกับครูในองค์กรในเชิงบวก โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะส่งผลกระทบในการปรับปรุงองค์กร ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำงานร่วมกันโดยตรงกับครูในการสร้างนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้เกิดโครงสร้างความเป็นผู้นำ มีครูเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการปรับปรุงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสำคัญ

ต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกรณีเฉพาะที่อาจแจ้งผู้นำการศึกษาเกี่ยวกับกลไกการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามนโยบายและขั้นตอนที่ได้วางรูปแบบไว้ในวัฒนธรรมองค์กรและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ควรมีการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมทั้งในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา เพื่อสืบเนื่องต่อไปเป็นการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

7.2.2 แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ สามารถนำไปดำเนินการได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษา

7.3.2 ควรมีการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ความก้าวหน้าปฏิรูปการศึกษาในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2562. จาก <http://www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/41611-3669>
- _____. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สยามสปอร์ต ซินดิเคท.

- ทิฆัมพร บุญมาก. (2558). **การพัฒนากระบวนการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปภาวี พิพัฒน์ลักษณ์. (2557). **กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). **การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มินตรา ลายสนิทเสรีกุล. (2557). **กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบูรพา กรุงเทพมหานคร**. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED)**. 9(3). 397-401.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). **โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ**. **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 25(1). 93-102.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21**. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2562. จาก <https://www.scbfoundation.com/stocks/5a/file/1381311572hbs6y5apdf/การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. (2561). **รายงานการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ 2561**. เลย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **แนวทางการพัฒนานโยบายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Carpenter, D. (2015). **School Culture and Leadership of Professional Learning Communities**. **International Journal of Educational Management**. 29(5). 682-694.
- Flores, M. and others. (2015). **Building a Professional Learning Community: A Way of Teacher Participation in Mexican Public Elementary School**. **International Journal of Educational Leadership and Management**. 3(2). 113-143.

Vescio, V. and others. (2008). A Review of Research on the Impact of Professional Learning Communities on Teaching Practice and Student Learning. **Teaching and Teacher Education**. 24(1). 80-91.

Wells, C. and Feun, L. (2007). Implementation of Learning Community Principles : A Study of Six High Schools. **National Association of Secondary School Principals Bulletin**. 9(2). 141-160.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้แนวคิด ให้คำแนะนำตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนทางการวิจัย จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงขอขอบคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญและคณะผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้